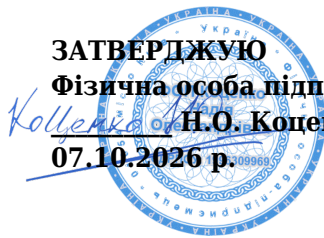

ЗАТВЕРДЖУЮ
Фізична особа підприємець
Коценко **Н.О. Коценко**
07.10.2026 р.

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Безпечне і
здорове освітнє середовище закладу освіти: нормативні вимоги,
фізичне виховання, здоров'я, захист України»

Розробник(и): ФОП Коценко Надія Олександрівна ЄДРПОУ 1996309969

Рецензент(и): Фізична особа підприємець Н.О. Коценко

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми – Безпечне і здорове освітнє середовище є одним із чотирьох напрямів оцінювання закладу під час інституційного аудиту та самооцінювання, а вимоги до нього розписані у низці документів: положення про організацію роботи з охорони праці, порядок дій у надзвичайних ситуаціях, санітарний регламент, модельні програми з фізичної культури, основ здоров'я, курсу «Здоров'я, безпека та добробут» і предмета «Захист України». Педагогічна рада затверджує плани заходів, інструктажі, розподіл відповідальності. Програма систематизує ці вимоги і методику предметів здоров'я, безпеки та фізичного виховання.

Цільова група: Учителі фізичної культури, основ здоров'я, курсу «Здоров'я, безпека та добробут», предмета «Захист України», відповідальні за охорону праці та цивільний захист, класні керівники, заступники директорів, які відповідають за безпеку освітнього середовища.

Професійний стандарт: «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024)

Напрями підвищення кваліфікації (відповідно до Порядку, затвердженого постановою КМУ від 21.08.2019 № 800):

- створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості (специфіка) інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами
- розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій)
- психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку, основи андрагогіки

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06–1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми – Програма реалізується дистанційно. Кожна тема будується від документа до практики:

нормативна вимога, зразок локального акта чи інструктажу, методика предмета або алгоритм дій, самостійна робота та підсумкове завдання. Програма має модульну структуру: модулі відповідають напрямам підвищення кваліфікації, кожна тема модуля є логічно завершеним освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг в межах одного освітнього циклу формується накопиченням обраних тем. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Вид підвищення кваліфікації: курси (навчання за програмами підвищення кваліфікації)

Мета підвищення кваліфікації – Удосконалення здоров'язбережувальної, безпекової та предметно-методичної компетентностей педагогічних працівників: організація безпечного і здорового освітнього середовища за нормативними вимогами, методика фізичного виховання, основ здоров'я, безпеки життєдіяльності та захисту України.

Завдання підвищення кваліфікації:

- опанувати нормативні вимоги до безпечного і здорового освітнього середовища, критерії його оцінювання під час аудиту та самооцінювання
- освоїти організацію охорони праці, цивільного захисту, інструктажів, дій під час повітряної тривоги і в укритті, ведення відповідної документації
- удосконалити методику фізичного виховання за модельними програмами, диференціацію навантаження та медико-педагогічний контроль
- опанувати методику курсів «Основи здоров'я», «Здоров'я, безпека та добробут» і предмета «Захист України», зокрема домедичної допомоги та мінної безпеки
- освоїти профілактику травматизму, булінгу та шкідливих звичок як складову безпечного середовища
- підготувати плани заходів і документи з безпеки до розгляду педагогічною радою та перевірок

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- здоров'язбережувальна компетентність (B2)
- здатність до організації безпечного освітнього середовища (B1)
- предметно-методична компетентність (A2)
- нормативно-правова обізнаність
- організаційна компетентність (Г2)
- компетентність педагогічного партнерства (БЗ)

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Педагоги зможуть організовувати безпечне і здорове освітнє середовище відповідно до нормативних вимог і критеріїв аудиту, вести документацію з охорони праці та цивільного захисту, діяти за алгоритмами у надзвичайних ситуаціях, викладати фізичну культуру, основи здоров'я та захист України за модельними програмами і готувати документи до перевірок.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації – Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проєктній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації – Сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЄКТС відповідно до вимог законодавства.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Модулі плану відповідають напрямам: фізична культура, основи здоров'я, здоров'я, безпека та добробут, захист України, охорона праці. Тема модуля є окремим освітнім компонентом обсягом від 2 до 30 годин; педагог обирає теми за своїм предметом і посадою, проходити всі теми не обов'язково.

№	Модуль (напрямок)	Кількість тем	Лекції, год (на тему)	Самостійна робота, год (на тему, мін.-макс.)	Усього, год (на тему, мін.-макс.)
1	Фізична культура	4	1	1-29	2-30
2	Основи здоров'я	3	1	1-29	2-30
3	Захист України	3	1	1-29	2-30
4	Здоров'я, безпека та добробут	8	1	1-29	2-30
Разом тем у програмі		18			

Перелік тем за модулями

Модуль 1. Фізична культура (4 тем)

- Соціальне лідерство та громадянська відповідальність на уроках фізичної культури.
- Формування лідерських якостей в учнів на уроках фізичної культури - сучасні практики
- Цікава фізична культура: методика підготовки та проведення ігор на увагу та довіру. Вправи для дихання та розслаблення в заключній частині уроку.
- Ігрові форми проведення Фізичної культури.

Модуль 2. Основи здоров'я (3 тем)

- Здорові звички на старті року: добробут і безпека учня на кожному уроці
- Здоров'я, безпека та добробут: старт навчального року без ризиків для учня
- Методика навчання учнів 5-9 класів Здоров'я, безпеки та добробуту

Модуль 3. Захист України (3 тем)

- Безпека і патріотичний старт: тривога, укриття та перша допомога на уроках
- Захист України: безпечне середовище і дії в надзвичайних ситуаціях з початку року
- Польові мнемонічні правила стрільби із АК - 74. Інноваційні методи вивчення з урахуванням реалій воєнного стану.

Модуль 4. Здоров'я, безпека та добробут (8 тем)

- Урок «Здоров'я, безпека, добробут» без табу і стигматизації: психологічні підходи до чесної розмови з учнями
- Добробут учня на уроках «Здоров'я, безпека, добробут»: як говорити про складне просто й етично
- Урок ЗБД без страху: як через малюнок, символи і творчість підтримати підлітків у 9 класах НУШ
- Арттерапевтичні технології як інструмент формування психологічно безпечного середовища на уроках ЗБД у 9 класі НУШ
- Розвиток м'яких навичок для створення психологічно здорового шкільного середовища
- Формування соціально здорового суспільства через розвиток емоційного інтелекту у школі
- М'які навички та їх вплив на ментальне здоров'я
- Продуктивна професійна діяльність викладача 'Здоров'я, безпека та добробут' у 5 класі НУШ.

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Фізична культура

Мета модуля: Підвищення професійної компетентності педагогічних працівників у сфері фізичного виховання.

Завдання модуля:

- Ознайомлення з сучасними методиками фізичного виховання
- Формування навичок здоров'язбереження
- Організація безпечного освітнього процесу

Модуль 2. Основи здоров'я

Мета модуля: Підвищення професійної компетентності педагогічних працівників у сфері формування здоров'язбережувальної компетентності учнів.

Завдання модуля:

- Ознайомлення з сучасними підходами до здоров'язбережувальної освіти
- Розвиток навичок формування безпечної поведінки
- Інтеграція знань з фізичного, психічного та соціального здоров'я

Модуль 3. Захист України

Мета модуля: Підвищення професійної компетентності педагогічних працівників у сфері організації та проведення навчальних занять з безпеки життєдіяльності та захисту України.

Завдання модуля:

- Ознайомлення з системою цивільного захисту і безпеки життєдіяльності
- Гуманітарні та правові аспекти оборонної підготовки
- Практичні навички надання домедичної допомоги
- Організація заходів ЦЗ у закладі освіти

Модуль 4. Здоров'я, безпека та добробут

Мета модуля: Підвищення професійної компетентності педагогів у сфері здоров'я, безпеки та добробуту.

Завдання модуля:

- Ознайомлення з принципами здоров'язбереження
- Розвиток навичок безпечної поведінки
- Формування психологічного добробуту

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння

- розвитку клієнта. Пер. з англ. Київ.: Сфера, 1998. 342 с.
2. Бахтіна Г. П. Інформатизація суспільства та проблема «кліпового мислення». URL: <http://kpi.ua/1102-7>.
 3. Безпека під час навчання: рекомендації щодо організації укриття. URL: <https://bit.ly/3YITGVN>
 4. Бех І. Д. Рефлексія у духовному «Я» особистості. Рідна школа. 2011. №8-9. С. 9-14.
 5. Бізнес-планування: навч. посіб. / Т.Г.Васильців, Я.Д.Кочмарик, В.І.Блонська, Р.Л.Лупак. Київ: Знання, 2013. 207 с.
 6. Богомольний Б.Р., Кононенко В.В. Медицина екстремальних ситуацій: навч. посіб. Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2001. 412 с. URL: <https://bit.ly/3BypwoI>
 7. Богомольний Б.Р., Кононенко В.В., Чуєв П.М. Медицина екстремальних ситуацій: навч. посіб. Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2001. 412 с. URL: <https://bit.ly/3BypwoI>
 8. Вознюк Т.В. Сучасні ігрові види спорту: теорія та методика викладання: навчальний посібник. Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2017. 248 с. URL: <https://bit.ly/3WzIDHA>
 9. Вчимося читати. Навч.-розв. посіб. для дітей 4–6 років. У двох частинах. К.: «Фенікс», 2020. Ч.1. 272с. з іл. <https://www.shelestova.com.ua/product/vchymosya-chytaty/>
 10. Гайдученко С. О. Мотивація персоналу. Харків : ХНУМГ, 2013. 111 с.
 11. Грицак Я., Комаров О. Шлях становлення української ідентичності. 2021 р. URL: <https://bit.ly/3ERW4L5>
 12. Данило Косенко. Як створити шкільний простір, що мотивуватиме учнів навчатися. URL: <https://bit.ly/3kM3eY4>
 13. Державний стандарт базової загальної освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL: <https://bit.ly/3ifCKgF>
 14. Державний стандарт базової загальної освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
 15. Дитяча та юнацька психотерапія. Теорія і практика в сучасних наукових дослідженнях / За заг. ред. Г. Католик. Колективна монографія. Львів : Астролябія, 2012. 312 с.
 16. Для творчості дитини вірші, пісні, картини. Метод. посіб. / авт.-уклад.: Т.О.Піроженко, А. С. Шевчук. Київ : Вид. Дім «Слово», 2017. 128 с.
 17. Інструменти для оцінювання рівня безпеки, комфорту та здоров'я школи і планування змін. URL: <https://bit.ly/3kLtGkM>
 18. Книш І. В. Кліпове мислення як норма та прояв геніальності. Нові виміри духовності на початку XXI століття : матеріали VI Міжнародної on-line конференції (24-25 травня 2018 року, Сумський державний університет) / за ред. проф. І. П. Мозгового. Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. С. 48-49.
 19. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст. 458.
 20. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, №34-35, ст. 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
 21. Компетентнісний підхід: ідеї для реалізації на уроках. URL: <https://bit.ly/3iujpsL>
 22. Маршалл Розенберг. Ненасильницьке спілкування. Мова життя. Ранок. 2020. 263 с.
 23. Методичні рекомендації для закладів загальної середньої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. - К., 2021. - URL : <https://academiq.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/Metodychni-rekomen-datsiyi-dlva-serednih-shkil-l-Lpdf~>
 24. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в школах у 2022/2023 навчальному році / М-во освіти і науки України. Київ, 2022. URL: <https://bit.ly/3VVI00D>
 25. Петрушкевич О. Ненасильницьке спілкуванняу школі – це міф чи реальність? URL: <https://bit.ly/3EWB2eB>

26. Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту : Постанова КМУ від 27.09.2017 №733. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2017-%D0%BF#Text>
27. Робінсон К. Школа майбутнього. Революція у вашій школі, що назавжди змінить освіту. / переклад з англ. Г. Лелів. Львів : Літопис, 2016. 258 с.
28. С. 9-14.
29. Семиліт М. В. Проектування майбутнього особистості. Черкаси, ЧОПОПП, 2001. 88 с.
30. Скидан М.А., Євдін О.М., Могильниченко В.М., Горіцький О.В., Жихарев О.П., Крикун О.М. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / за заг. редак. М.А. Скидана. Київ: Атіка-Н, 2007. 92 с.
31. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія. Київ : НІСД, 2011. 336 с.
32. Типові освітні програми. URL: <https://bit.ly/3EW5dlM>
33. Філоненко С. Концепція особистості жінки в українській жіночій прозі 90-х років XX ст. К.: Ніжин: Аспект, 2006. 158 с.
34. Шевчук А. С. Дитячі розваги і свята (у схемах, таблицях, визначеннях, сценаріях) : навч.метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 336 с.
35. Штомпка П. Доверие в эпоху глобализации. Социальная политика и социология. 2006. № 4. С. 8-15.
36. Adizes I. Corporate Lifecycles: How and Why Corporations Grow and Die and What to Do about it. Englewood Cliffs., N.J.: Prentice Hall, 1989, 384 p.
37. Boissard P. L'évaluation formative: un outil de progression. URL: <http://surl.li/ealag>
38. European Diploma in Psychology: Draft Proposal prepared for consultation from the EuroPsy2 Project Group. Version 2.7 revised. October 2003. URL: <http://www.europsy.eu.com>
39. Increasing motivation through students setting goal. URL: <http://surl.li/eakxv>
40. What Is Flipped Learning? URL: <http://surl.li/eakyu>

Додаткова література:

1. Біла книга. Навчання через гру та діяльнісний підхід: огляд доказів./Дж.М.Зош, Е.Дж.Хопкінс, Х.Дженсен, К.Лю, Д.Ніл, К.Хірш-Пасек, С.Л.Соліс, Д.Вайтбред. The LEGO Foundation, 2017. 39 с. URL: <https://cutt.ly/h1FRr1i>
2. Борисенко В. Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підхід. 2017. URL: <https://bit.ly/3hxpBSJ>
3. Калініна Л. М. Реформування освіти в Чеській республіці. Вересень. 2013. № 1-2 (62-63). С. 10-24.
4. Маркозова О.О. Навчання впродовж життя – необхідна передумова досягнення життєвого успіху людини. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». № 2 (29). 2016. С. 198-205.
5. Новик І., Борисенко Ю., Венгловська О., Гладкова Г., Стягунова О. Підготовка супервізорів для закладів загальної середньої освіти: комплект навчально-методичного забезпечення. Київ. УІРО. 2024. URL: <https://bit.ly/3W23u8e>
6. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти : Наказ МОН України від 13.07.2021 № 813. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0813729-21#Text>
7. Робінсон К., Ароніка Л. Школа майбутнього. Львів : Літопис, 2016. 258 с.
8. Скидан М.А., Євдін О.М., Могильниченко В.М., Горіцький О.В., Жихарев О.П., Крикун О.М. Дії населення в умовах надзвичайних,

несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / за заг. редак. М.А. Скидана. Київ: Атіка, 2007. 92 с.

9. Cadre européen commun de référence pour les langues : apprendre, enseigner, évaluer. Volume complémentaire avec de nouveaux descripteurs. URL: www.coe.int/lang-cecr
10. Capt V. L'enseignement du français et le défi du numérique. URL: <http://surl.li/earop>
11. Smit R. Formative Beurteilung im kompetenz- und standardorientierten Unterricht. URL: <http://surl.li/eakye>
12. Stroebe, M., Schut, H. (2010). The dual process model of coping with bereavement: rationale and description, *Death Studies*, 23:3, 197-224. URL: <https://doi.org/10.1080/074811899201046>